

Юдіна Світлана Валеріївна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та обліку,*

Дніпровський державний технічний університет

Шварц Вікторія Володимирівна

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Дніпровський державний технічний університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-30>

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ

Оподаткування відіграє важливу роль у забезпеченні виконання державою своїх функцій. Податки-це встановлені вищим органом законодавчої влади обов'язкові платежі, які сплачують фізичні та юридичні особи до бюджету у розмірах і термінах, передбачених законодавством. Оподаткування є невід'ємною частиною економічної системи будь-якої країни. Відсутність податків паралізує фінансову систему всієї держави, робить її недієздатною і, зрештою, безглуздою.

Для того щоб держава могла виконувати свої функції на перших етапах розвитку економічних відносин, їй необхідно було здійснювати певні витрати і відповідно забезпечувати фінансові ресурси. За цих умов держава мусила вживати певних заходів. Це можна визначити як податкову політику [1].

Податок це обов'язковий платіж, що сплачується платником до бюджету, або державного цільового фонду, з метою акумуляції фінансового ресурсу для здійснення подальшого фінансування, виконання державних функцій та суспільних потреб.

Податки мають кілька притаманних лише їм особливостей, а саме:

- Справляння на умовах безповоротності;
- Односторонній характер встановлення;
- Сплачується лише до бюджету;
- Не має цільового призначення;

Податки є виключно інструментом держави і базується на активах вищої юридичної сили [2].

Сутність податку як економічної та фіксальної категорії полягає в обов'язковому внеску платників податків до бюджетів або державних цільових фондів різних рівнів порядку в умовах, визначених відповідними законами про оподаткування в Україні. З економічної точки зору, оподаткування- це фінансові відносини між державою та платником податків з приводу створення державного цільового фонду коштів, необхідних для виконання державою своїх функцій.

У сучасних умовах податки виконують дві основні функції: фіксальну і регулюючу.

Основною функцією оподаткування є фіксальна. За її допомогою збираються (сплачуються) встановлені державою податки для формування державного фонду, який є матеріальною основою існування держави та проведення її внутрішньої і зовнішньої політики. Держава повинна отримувати податки своєчасно і в обсягах, достатніх для своєчасного фінансування бюджетних видатків. Фіксальна функція оподаткування використовується для отримання частини національного доходу, створеного національною економікою. Таким чином, фіксальна функція створює об'єктивні умови для втручання держави в економіку та економічні відносини.

Головне завдання податків – це регулююча функція, що може впливати на різні верстви населення. Так держава впливає на пропорції в соціально-економічному житті громадян, за допомогою податкової політики.

Слід зазначити, що функції оподаткування є одночасними і діють у взаємозв'язку, а не в опозиції одна до одної. Неможливо також розмежувати податки на суто фінансові та регулюючі.

Використання податків як фінансового регулювання є надзвичайно складним і важливим, оскільки податкові активи впливають на всі сфери життя платників податків і суспільства в цілому. Ефективність податку залежить від реальності податку,

тобто структури податку, стабільності та реальності податкової системи, включаючи об'єкт оподаткування, податкові ставки, податкові пільги та стабільність податкового законодавства. Отже, в умовах ринкової економіки завданням держави у сфері оподаткування є створення такої податкової системи умов для платників податків, які сприяють підвищенню ефективності виробництва, збільшенню надходжень до бюджету і дають змогу державі якнайкраще виконувати свої функції [3].

Податки поділяють на прямі та непрямі

– Прямі податки призначаються безпосередньо на дохід та майно. До них належать, наприклад, податок на прибуток підприємств, який стягується в багатьох країнах (США, Велика Британія, Франція).

– До непрямих податків можна віднести такі: податок на додану вартість та акцизний податок.

Непрямі податки, на відмінну від прямих, не пов'язані безпосередньо з доходами чи майном платника податків. Податок стягується з товарів і послуг, і його сфера застосування постійно розширюється. Платниками непрямих податків є покупці та продавці. Основна частина непрямого оподаткування включається продавцем товару або послуги. Монополії мають найбільші можливості додавати великі суми податків до ціни. Через високий рівень внутрішньогалузевої конкуренції та наявність багатьох альтернативних товарів непрямі податки розподіляються між продавцями та покупцями певного товару (послуги) у фіксованій пропорції [4].

Література:

1. Податкова система : посібник. Сутність і види податків. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/> (дата звернення: 06.02.2024).
2. Сутність і види податків. URL: <http://lib-net.com/> (дата звернення: 06.02.2024).
3. Податки: сутність, призначення та функції. URL: <https://osvita.ua/> (дата звернення: 06.02.2024).
4. Види податків в Україні. URL: <https://cpto.dp.ua/> (дата звернення: 06.02.2024).